

Dunja Brozović-Rončević
Zavod za lingvistička istraživanja HAZU, Zagreb

O sinonimnim indoeuropskim korijenima u hidronimiji

U radu se upozorava na problem velikoga broja rekonstruiranih indoeuropskih korijenskih morfema s osnovnim značenjem 'teći', 'trčati' i sl. Prema analizi semantizma korijena u imenima važnijih europskih rijeka Praindoeuroljani su poznavali tridesetak glagola s vrlo ograničenim značenjskim pomacima kojima su obilježavali protjecanje vode. Takvim se tumačenjem pripisuju indoeuropskomu prajeziku obilježja kakva nema niti jedan od jezika koji se poslije razvio iz indoeuropskoga, a ni bilo kakav ljudski jezik uopće.

Onomastička proučavanja, i u njihovu okviru hidronimijska u najvećoj mjeri ovisе o dvjema drugim lingvističkim disciplinama, o etimologiji i semantici, a onda razumije se, i o odnosu između samih tih dviju disciplina. Hidronimijski etimološki korpus izvodi se u najvećem svom dijelu iz fonda razmjerno ograničenoga broja semantičkih polja: 'teći', 'trčati', 'pokrenuti', 'strujati', '(iz)liti', 'voda', 'bara', 'vlaga', 'blato', 'more'¹, 'jezero', 'brz(ina)', bistr(oća), 'bijel', 'sja-jan' itd.

Jedan je od najobradivanijih problema u proučavanju najstarijih hidronimijskih slojeva takozvano »apa Frage« u koje se neću upuštati, iako je ie. imenica *āp- (Hap-) (odražena u het. *hapa* (*happ*), skt. *ap-* 'rijeka', av. *āfš* 'tijek, struja', lat. *amnis* 'struja', stir. *ab* 'struja', stprus. *ape* 'rječica', lit. *ùpė*, let. *upe* 'rijeka') vjerojatno bila osnovna indoeuropska riječ za 'rijeku' ili 'tekućicu'. Za pojam 'voda' temeljan je ie. korijen *wed-/*ud- (Pok. 9. aų(e)-) 'voda', i druga *ak^wā- koja je u jezicima koji ne poznaju osnovnu ie. riječ za 'rijeku', *āp- dobila i to značenje. Kako se izlaganje ne bi suviše razgranalo, ograničit ću se ovdje prvenstveno na semantiku glagolskih osnova.

Pri etimologiziranju hrvatske hidronimije nalazimo nekoliko slojeva. Uz eventualna predindoeuropska supstratna imena za koja prema novijim istraži-

1 Naravno u prvobitnom značenju 'velike stajće vode'.

vanjima nema dovoljno sigurnih potvrda, hrvatsku hidronimiju predstavlja niz indoeuropskih slojeva. Prvi od njih obuhvaća onaj indoeuropski sloj koji je Hans Krahe pedesetih godina nazvao »staroeuropskim«, shvaćajući ga kao specifičan jezični međustupanj između samoga indoeuropskoga prajezika i pojedinačnih jezika europskih indoeuropskih grana. Kasnija istraživanja W. P. Schmida i drugih upućivala su, međutim, na to da pojam »staroeuropski« podrazumijeva naprosto onomastički sustav samoga indoeuropskoga jezika i ne može se ograničiti samo na europske jezike indoeuropske porodice kako je to Krahe činio.² S druge strane, »staroeuropska hidronimija« ne smije se promatrati kao zatvoren i statičan jezični sustav, već naprotiv kao kronološki dinamičan kao što su to i sami jezici koji ga sačinjavaju.

Sljedeći sloj predstavljaju onomasiološke inovacije, predgrčke i predrimske (ilirske, panonske, liburnske, histarske i keltske), koje su u samoj hidronimiji osjetno slabije zastupljene nego u drugim onomastičkim disciplinama, a osim toga do nas redovito dolaze kroz grčki i(li) rimski fonetski i tvorbeni filter. Grčki i rimski sloj bogatije su predstavljeni, a na njih se onda naslojava slavenski kao posljednji.³ Pri tome treba uzeti u obzir da se fond tih kasnijih imena također najvećim dijelom izvodi iz indoeuropskih etimologija, s time da jedne od njih predstavljaju samo konkretnu fonetsku predaju takozvanog staroeuropskog materijala, a druge pak označuju inovacijske prinose iz onih indoeuropskih semantičkih zaliha koje nisu sudjelovale u »staroeuropskom« hidronimij-skom sustavu.

Prema leksičkom korpusu indoeuropskoga prajezika pokušava se metodom lingvističke paleontologije rekonstruirati materijalna i duhovna kultura samih Indoeuroljana i locirati njihova prvotna prapostojbina ili jedna od njih. Rekonstrukcijom primarnoga zemljopisnog nazivlja može se pobliže odrediti slika prirodnoga okruženja u kojem su obitali Praindoeuroljani u doba njihova etnojezičnoga jedinstva, a leksičke inovacije iz te semantičke sfere značajne su pak kao pomoć pri ustanovljavanju prvotnih dijalektnih grupiranja i putova migracija.

Semantička se rekonstrukcija ie. korijena svodi na »izvođenje zajedničkog nazivnika« iz značenja riječi nastalih od tih korijena u pojedinačnim jezicima. Stoga su rekonstruirana značenja nužno vrlo općenita i neprecizna, ali nema sigurnoga načina za njihovu provjeru. Međutim, prečesto se zaboravlja da je i u to daleko »prajezično doba«, bez obzira datirali ga prije 4, 6 ili 8 tisuća godina, i indoeuropski prajezik morao služiti osnovnoj svojoj svrsi — komunikaciji. Stoga je nemoguće i nepotrebno tomu jeziku pripisivati takva obilježja kakva nema niti jedan od jezika koji se poslije razvio iz indoeuropskoga, a ni bilo kakav ljudski jezik uopće. Naime, prema analizi semantizma korijenskih morfema u imenima važnijih europskih rijeka Indoeuroljani su poznavali tridesetak glagola s vrlo ograničenim značenjskim pomacima kojima su obilježavali

2 H. Krahe: »Sprache und Vorzeit«, Heidelberg 1954. i »Unsere ältesten Flussnamen«, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1964.

3 Posljednji naravno ako ne računamo pojedinačne mađarske, njemačke i turske prinose, koji su, uostalom, i opet u hidronimiji slabije zastupani nego u drugim onomastičkim granama.

protjecanje vode ili tekućine. Na ovom je mjestu manje značajno da se isti korijeni rabe za označavanje vodenih tokova, ali često i za uriniranje, otrov, gnoj i slično, jer uglavnom ne postoji pravilna raspodjela značenja prema indoeuropskim dijalektima.

Na primjeru nekoliko imena rijeka, odnosno na hidronimijskom sustavu današnje Europe i u prvom redu Hrvatske, željela bih pokazati da mi se ne čini pravo uvjerljivom uobičajena etimološka interpretacija postojećega hidronimijskog fonda, odnosno izvođenje velike većine imena važnih europskih (i euroazijskih) imena rijeka iz nerazmjerno velikoga broja sinonimnih indoeuropskih korijena. To je zapravo jedan od ključnih problema etimoloških istraživanja uopće, no ja ću se ograničiti samo na njegov hidronimijski segment. Pritom se navode samo manje sporna imena, a ispravnost pojedinih etimologija za sam problem i nije toliko relevantna.

Osnovno značenje koje leži u korijenu većine promatranih hidronima jest 'teći', 'trčati', 'pokrenuti',⁴ dakle uglavnom iz semantičke skupine glagola kretanja. Naravno, za svaki je pojedini ie. korijen različit broj jezičnih skupina u kojima je odražen. Stoga ću uz svaki u zagradi bilježiti i broj skupina u kojima ga danas prepoznajemo, prema podacima koje su sakupili Norman Bird i Ranko Matasović za cjelokupnost indoeuropskih korijenskih morfema na temelju rječnika Juliusa Pokornoga. Analiza odraza navedenih korijena po pojedinačnim jezicima pokazala bi da se najveći broj korijenskih morfema prepoznaje u vedskom, odnosno sanskrtskom leksičkom fondu, no njihov se semantizam ne može smatrati primarnim jer usporedbe s ostalim jezičnim skupinama pokazuju da se često radi o indoarijskim semantičkim inovacijama, te na indoeuropskoj razini i dalje moramo baratati uopćenim i neodređenim značenjima.

Osnovno značenje TEĆI (fließen, to flow) bilježimo u 8 ie. korijena: *eres- (11), *snā- (9), *sreu- (9), *weis- (9), *dā- (6), *neid- (4), *stel- (4), *ered- (Hrd-/Hred-) (2); kao jedno od značenja bilježi se 'teći' još u dosta ie. korijena, primjerice *d^hreu- (i 'pasti', 'ispustiti'), *seu- (i 'curiti', 'sok' (11)).

Značenje TRČATI kod 10 ie. korijena u većini slučajeva podrazumijeva i 'teći': *pleu- (11), *der- (10), *tek^w- (9), *sek- (6), *d^heu- (6), *d^hen- (5), *b^heg^w- (5), *g^{wh}der- (4), *k^hers- (4), *d^hreg^h- (3).

Značenje POKRENUTI bilježimo u 4 ie. korijena: *er- (12), *kēi- (9), *pel- (4), *swem- (2).

Značenje (IZ)LITI bilježimo u 6 ie. korijena: *g^heu- (9), *pel- (10), *lei- (7), *seik^w- (7), *seip- (4) i *sp^(h)reig- (2) 'poplaviti, izliti'.

Osnovno značenje strujati, koje podrazumijeva i 'teći' i 'lijevati', bilježimo u *ser- (9) i *wer-.

4 Pregled ie. korijena i njihovih značenja napravljen je usporedbom nekoliko rječnika: J. Pokorny »Indogermanisches etymologisches Wörterbuch«, Bern 1959; C. Watkins »The American Heritage Dictionary of Indo-European Roots«, Boston 1985; C. D. Buck »A Dictionary of Selected Synonyms in the Principal Indo-European Languages«, Chicago 1988., te statistički pregledi: Norman Bird »The Distribution of Indo-European Root Morphemes«, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1982. i R. Matasović »A Computer Analysis of Indo-European Root Morphemes«. Radi pojednostavljenja i lakše usporedbe s Pokornim, na temelju kojega su radeni svi ostali pregledi, u navođenju korijena ne bilježim laringale. Uostalom prema boji proizvedenoga vokala može se često prepoznati o kojem se laringalu radi.

Naravno da svi ti korijeni nisu u jednakoj mjeri odraženi u hidronimiji, niti su hidronimijski odrazi proporcionalni zastupljenosti nekoga korijena u pojedinačnim europskim jezicima. Sustavnija bi analiza glagola koji pripadaju toj semantičkoj skupini zahtijevala uspostavljanje barem okvirne kronologije migracijskih kretanja pojedinih ie. etnolingvističkih zajednica prema odrazima promatranih korijena u pojedinačnim jezicima, ili jezičnim skupinama. Kako takav zadatak prelazi okvire ovoga rada, ukratko ću samo za neke od nabrojanih korijena upozoriti na nesporne reflekske u pojedinim jezicima i dati samo sporadičan pregled njihovih hidronimijskih odraza.

*dā- 'teći', *dānu- f. 'rijeka' > skt. *dānu-* 'tekućica, kaplja', av. *dānu* 'rijeka', osetski *don* 'voda, rijeka'. Taj je korijen odražen u imenima velikih europskih rijeka i gotovo sigurno odražava ie. leksem 'rijeka' > *Don* (grč. *Tάναϊς*); *Dnjepar* (psl. *Dl *něprl*, rus. *Льва* < *Danapris* < iran. *Dānu-apara 'stražnja rijeka, udaljena rijeka'); *Dnjestar* (psl. *Dl *něstrl*, rus. *Льва* < *Dānu-nazdyō* 'prednja rijeka, bliža rijeka')⁵; *Dānuvius/Dānubius*, hrv. *Dùnāv*.

*der- pretpostavljen korijen koji je u osnovi korijenskih proširenja s temeljnim značenjem 'trčati, hodati, stupati, teći' (**drā-*, **dreb-*, **drem-*, **dreu-*). Od toga se korijena uobičajeno izvodi važan europski hidronim *Odra/Oder*, koji je u varijantama osobito rasprostranjen na područjima današnjih slavenskih jezika, te se stoga ponekad **O-dm-*a, hrv. *Ōdra* smatra prvotno slavenskim imenom izvedenim od **der-* 'mučiti, derati, guliti' = 'voda koja dere'.

*dreu- 'trčati, teći' skt. *drāvati* 'trči, razlijeva se', *Dravanti* hidronim; av. *drāvaya* 'trčati'. Od *drowo-s 'tok rijeke' ime rijeke *Drāvē* (*Dravos*), ali i mnogih europskih većih ili manjih rijeka: *Dravus* > *Drac*, *Drawa*, *Drwęca*, *Drewnenz*, *Truentus*, *Trionto*, *Druentia* (*la Drance*, *Drouance*, *Durance*, *la Dranse*), *Drutos (*le. Drot*, *Druta*, *la Droude*), lit. jezero *Drùv-intas, stprus. potok *Drawe* itd. Neki tom korijenu pridaju iznijansiranije značenje 'teći naporno, probijati se' te preko ilirskog **dri-* izvode ime *Drina*, pritok Save i *Drin*, rijeka u Albaniji.

*dhen- 'trčati, teći' > skt. *dhānvati* 'trči, teče'; stperz. *danuvatij* 'teče'; prijevodni o- stupanj *dhon-ti u lat. *fons* 'izvor'

*dheu- 'trčati, curiti, teći' > skt. *dhāvatē* 'trči, teče', *dhāutī-ḥ* f. 'izvor'; grč. *θεῖω*, *θειώ* 'trčim'; otuda *Dvina* koja se ulijeva u Baltik (psl. *Dl *vina* < ie. *Dhweinā), a Pokorny, preko **dhu-ro-* navodi na tzv. »venetsko-ilirskom« području hidronime tipa *Dur(y)a* (*Duria*, *Dora*, *Doria*, *Doron*, *Durius*) u Madarskoj, Alzasu, Švicarskoj itd. te trački hidronim *Αἰραῖς* (*ṅ-dhu-r).

*er- 'pokrenuti, pobuditi, poticati'

*erei- (**reiə-*: **rī-*) 'teći' > skt. *riṅāti* 'pustiti teći', slav. *rinṭi*; lat. *rīvus* (*rei-wo-s) 'potok'; *rój-o-s 'struja, tok' > skt. *rāyah*, psl. *rōj > *rôj* od čega nastaje *rěka* (pretposlavenski *roi-kā); stcsl. *rějo*, *rějati* 'teći'; alb. *ritë* 'vlažan,

5 To su najčešća tumačenja, iako ne i opće prihvaćena. Gołąb u knjizi »The Origins of the Slavs. A Linguist's view«, 1992, 242–245, primjerice tumači *Dnjepar* preko iranskoga **Dān(u)-aip(i)ra* 'rijeka iznad', a *Dnjestar* također preko iranskoga **Dan(u)-aēsra-* 'brza rijeka' (< ie. **eis-* 'pokrenuti').

mokar', srir. *rián* 'rijeka, put' itd. Od toga se korijena izvode i mnogi europski hidronimi, primjerice *Reinos, lat. *Rhēnus*, gal. *Rēnos*, njem. *Rhein*, *Rajna*; identično ime *Rhēnus* > *Reno* kod Bologne; *Reins* u Francuskoj, *Rin* u Švicarskoj itd. Isto se podrijetlo pretpostavlja i za istarski hidronim *Ràša/Arsia*, te srodne hidronime *Arisa*, *Arize* u Francuskoj, *Aresa* (bjeloruski *Oresa*, lijevi pritok Pripjata) i u staropruskom riječno ime *Arse* itd. Korijen je odražen možda i u imenu rijeke *Rižana*⁶ u Istri koje se povezuje s ilirskim toponimom 'Ριζάνα, 'Ρίζων, 'Ρίσινον (*Rhizinium*, *Rhízōn*) u Boki jer su stari pisci Risanski zaljev u Boki smatrali rijekom.

***ered-** 'teći, razliti se' ((zer)fließen, flow away); 'vlaga' > skt. *árdati*, *rdāti* 'teći', *ardáyati* 'razliti', *ārdrá* 'vlaga'; av. *arədvī* 'ime neke mitske rijeke'; možda i grč. ῥοδα 'blato', ῥοδω 'kvasiti, natapati'.

Iz toga korijena je prema Pokornome možda keltski hidronim *Rodanos* 'tekuća' (fran. *Rhône*, njem. *Rotten*, tal. *Rodano*).

***ere-s-** 'teći' (fließen) > *rosā 'vlaga, rosa'; > slav. *rosa*; lit. *rasà* 'isto'; lat. *rōs* 'isto'; grč. ῥοσαι; skt. *rásah* 'vlaga'; lat. *rōs* 'rosa'.

***ers-**, **ῥs-**, **ῥsen-** 'teći' > skt. *ársati* 'teći'. Od toga se korijena najčešće izvodi i hidronim *Rōwā, kod Ptolemeja 'P današnja Volga, vjerojatno preko iranskoga *Rāvā s ispadanjem intervokalnoga -v- i kontrakcijom *aa* > . Od istoga ie. *Rōwā, mogu se izvoditi brojni hidronimi na baltičkom i slavenskom području tipa: *Rava*, *Rawa*,⁷ kao i av. ime mitske rijeke *Ranhā*.

Uvjerljivije je odvajanje tih korijena kako čini Watkins koji donosi ***ers**-¹ 'biti mokar, vlažan' i ***ers**-² 'biti u pokretu'.

Odnos korijena *ers- i primarnoga *er-/*or- 'pokrenuti, staviti u pokret' nije još jasno definiran.

***lei-** 'liti, teći, curiti'; grč. ἄλεισον 'vinska posuda', lat. *lītus* 'obala' < *leitōs, alb. *lumë* 'rijeka', lit. *lieju*, *līeti* 'liti, kišiti', *lytūs* 'kiša', let. *liēt* 'liti', *līt* 'kišiti', stosl. *lějo*, *lijati/lijq*, *liti*, te prijevaj *loj*, *poloj* 'ono što je izliveno'. Od toga se ie. korijena možda može izvoditi ime *Litve* < *Lietuvà* kao 'zemlja na obali'.

***neid-**; **nid-** 'teći, strujati'; skt. *nēdati* 'teče'; u hidronimima *Neidā*, *Nidā* i dr.

***pel-** 'teći, plivati'

***pleu-** 'curiti, teći; plivati, ploviti' (proširenje od *pel-); *plu-to- 'plivajući'; *plowó-s 'brod'; skt. *plávate* 'pliva, plovi', grč. πλέω, lat. *perplovērè* 'zaliti, prokišnjavati'; psl. *plāvati, -ajq stosl. *plavati* 'ploviti, plivati', čak. *plāvati*, -ām; usp. hrvatski *naplaviti*, *splav*, *poplava*, *naplavina* i sl.; usp. ilir. hidronim *Plavis*.

***ser-** 'teći, strujati' (strömen, to stream, to flow) > skt. *sarati*, *sasarti* 'teče, trči'; sufiksadni lik *ser-o-; *sero-m 'tekućina', *ser-mo- 'rijeka' > skt. *sarā*

6 U nekim se radovima taj hidronim izvodi međutim od *reġ- 'vlažiti, kiša'.

7 Prema nekim autorima, u prvom redu Rozwadowskom, izvodi se od *erə, *rē 'mirovati', a Pokorny navodi i ie. imenice *rē-wā/*rō-wā koje bi u rekonstruiranim hidronimima označavale 'mirnu vodu'; usp. Rozwadowski »Studia nad nazwami wód słowiańskich«, str. 256–258.

'rijeka, potok', lat. *serum*; produženi korijen *sr-edh-/*sr-et- 'vrtjeti' > germ. *strudel* 'vir'. Hidronimijski su odrazi mnogobrojni među europskim i indoarijskim jezicima: skt. *Sarayū*, av. *Harōyūm*, perz. *Harē*, Σέρμιος, fran. la *Sermane* (*Sermannia), *Sermenza* (*Sermenia), *Sarnus*, *Sara*, *Saravus*, strpus. *Sar-ape*, te trački hidronim *Sérmion*, u Panoniji *Sirmium*, preko lat. *Srijem* itd.

***sreu-** 'teći' (proširenje *serw- od *ser-); *srew-et-, *sreu-men-, *sreu-to-s 'rijeka', *srowā > skt. *srāvati* 'teče', *sravaḥ* 'tijek'; av. *raoḍaiti* 'teče', *raoḍah-* n. 'rijeka', *urūd* f. 'riječno korito'; grč. ῥέω 'teći, strujati', ῥεῖμα n. 'rijeka, strujanje'; stir. *srúaimm* n. 'rijeka'; sufiksalni o-stupanj *srou-mo-s > germ. *straumaz 'struja', engl. *stream*, njem. *Strom*; lit. *sraveėti* 'teći', *straūjas* 'brzo protjećući', *sravà* 'struja'; let. *strāve*, *strāume* 'isto'; ie. *srou-jā > psl. *struja = hrv. *strúja*, lit. *sraujà* 'tok, struja', let. *strauja* 'isto'.

Usp. također *struga, *strumy > strumica 'potok'; *Struma*, *Struga*.

***snā-** 'teći' > skt. *snāti*, *snāyatē* 'kupa se', av. *snayētē* 'pere, ispiri'; grč. νήχω, -ομαι 'plivam' (otuda νόσος 'otok, onaj koji pliva'; lat. *nō*, *nāre* (< *snā-yō) 'plivati'; stir. *snām* 'plivanje', srir. *snáid* 'pliva, teče'

***weis-** 'teći, razliti se' > skt. *vēṣati* 'teče', *viṣám* 'voda, otrov'; av. *viš-*, *viša-* 'otrov'; grč. ἰός 'isto'; lat. *vīrus* 'sluz, otrov' itd. Korijen, kojim se поближе označuje tekućina što se razlijeva i pritom zbog blata i biljaka ima osobiti miris, ima mnogo hidronimijskih odraza na keltskom, germanskom, romanskom, ali i slavenskom području. Među inima i *Visla* (psl. *Vistla < *weis-tlā, *Vistula*, polj. *Wiśła*), i mnogo srodnih hidronima u Poljskoj. Polaznim se staroeuropskim hidronimom smatra *Weser* > *Visara*, *Visura*.

Pri ovakvoj analizi hidronima treba ipak imati na umu da je metodološki neispravno postavljati pitanje »što znači neko ime?« jer imena po definiciji ne označuju već imenuju, a stvarni motivi imenovanja, pogotovo na tako dubokoj razini, ostaju uvijek nepoznati. Imena sama ne posjeduju semantička obilježja niti tvore semantička polja.

Navedeni indoeuropski korijeni nisu važni samo kao ilustracija općenitoga teorijskog problema na koji se u ovom radu upozorava, nego, kako se vidjelo iz gornjega izlaganja, predstavljaju i čisto konkretno problematiku u proučavanju i objašnjavanju hidronimije pojedinih jezika ili područja uključujući, naravno, i hrvatski jezik i samu Hrvatsku. Pojedini od navedenih ie. korijenskih morfema zastupani su, uz različite vremenske dubine svoga podrijetla, i u nekim važnijim hrvatskim hidronimima primjerice *Drava*, *Dunav*, *Odra*, *Sava*, *Raša*.

Na ovom se mjestu nisam ni pokušala pozabaviti rješavanjem problema semantičke analize danih ie. korijena, već mi je namjera bila samo upozoriti na činjenicu da problem postoji. Sustavna bi semantička analiza zahtijevala udubljenje i raščlanjivanje svakog pojedinoga korijena, njegovo sustavno praćenje u pojedinim jezicima, razmatranje svih tvorbenih modela i značenjskih nijansi, te na koncu raščlambu svih hidronimijskih odraza. Za takav posao još uvijek ne postoje svi nužni preduvjeti i dostatne jezične spoznaje, no sigurno je da bi pažljiva semantička analiza bez sumnje upozorila na značenjske razlike među obrađivanim, navodno sinonimnim ie. korijenima.

Iz iznesenoga materijala očito je kako indoeuropski prajezik, kao ipak jedan ljudski jezik, kako je već napomenuto, nije mogao posjedovati takvo hipertrofirano, gotovo inflacijsko mnoštvo više–manje sinonimnih korijena. Razumije se da se ta tvrdnja odnosi ne samo na hidronimijska nego i na sva druga etimološka istraživanja. Čini se da je u tom pogledu cijela etimološka znanost u stanovitoj krizi, na koju se doduše povremeno usputno upozorava, ali ipak se do sada ta kriza nije kao takva opisala za cjelinu etimologijske znanosti niti se pokušala ustanoviti njezina prava priroda u cijelom dosegu i sa svim reperkusijama, a još su se najmanje pokušavali naći izlazi iz te krize, iako su indoeuropeisti bez sumnje svjesni samoga problema bez obzira što ga u praksi često ignoriraju. U tom smislu stoji pred povijesno–poredbenom lingvistikom jedna od njezinih ozbiljnih budućih zadaća.

Some Synonymous Indo–European Root–morphemes in Hydronymy

The paper discusses the problem of numerous reconstructed Indo–European root–morphemes with the basic meaning 'to flow', 'to run'. According to semantic analysis of root–morphemes of some important European river–names, Proto–Indo–Europeans used almost thirty verbs with very limited shifts in meaning for defining the flowing of the water. If that is so, it may imply that Proto–Indo–European had some linguistic features like none of the languages that later developed from it, or any other language.